

แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย กรณีศึกษา:
บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
Management Guidelines for Solving Problems of
Arable Land and Housing: a Case Study of Barn Mai Lanna Village,
Khuangpro Sub-District, Chom Thong District, Chiang Mai Province

รุ่งสุริยา เชียงชีระ¹, ประเสริฐ ปอนถิ่น² และ ธิติวุฒิ หมั่นมี³
Rungsuriya Chingchire¹, Prasert Pontin² and Thitiwut Munmee³

Received: 7 August 2023; Revised: 4 October 2023; Accepted: 11 October 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย 2) ระดับการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว 3) แนวทางการจัดการแก้ไขที่ดินที่มีการผลักดันตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติสู่ประชาชนในพื้นที่บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนในหมู่บ้านใหม่ล้านนา จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ส่วนวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาแบบพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) กระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ยั่งยืนและการบริหารจัดการที่ดินเพื่อให้มีเอกภาพในการบริหารจัดการที่ดินและที่อยู่อาศัยด้วยความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านการใช้ที่ดิน คทช. ตามนโยบายของภาครัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม และด้านการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการจัดการแก้ไขที่ดินที่มีการผลักดันตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติสู่ประชาชนในพื้นที่บ้านใหม่ล้านนา การบริหารจัดการที่ดินของรัฐต้องมีการดำเนินนโยบายด้านที่ดินทำกินและที่อยู่

^{1 2 3} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: tavan_rung@hotmail.com

อาศัยในรูปแบบของคณะกรรมการหรือการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการที่ดินเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าสามารถแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหา; ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย; หลักธรรมสังคหวัตถุ 4

Abstract

This research article aims to (1) examine the management of arable land and housing issues, (2) the implementation of the 4 Sangha Vattthu principles in addressing these problems, and (3) The guidelines for land remediation management, which are enforced by the regulations set by the National Land Policy Committee, are disseminated to the residents of Ban Mai Lanna area in Khuang Pao Subdistrict, Chom Thong District, Chiang Mai Province. The study utilized a combined method research approach with a sample population of 80 individuals from Mai Lanna Village. Data collection was done using questionnaires, and analysis involved determining frequencies, percentages, means, and standard deviations, as well as examining relationships using Pearson's correlation coefficient. Additionally, qualitative research was conducted through in-depth interviews with a group of 13 key informants to synthesize descriptive content data.

The findings of the study revealed that (1) The management of issues related to arable land and residential areas is deemed to be highly effective. Upon closer examination of each component, it becomes evident that sustainable land use and management practices are crucial in maintaining harmony in land and residential management through collaboration among all stakeholders. In terms of land utilization, the NCTC adheres to governmental regulations to optimize benefits and ensure equity, including the allocation of land for marginalized populations. Overall, the performance in this area is commendable. (2) The application of the four Sanghahavattthu principles to address agricultural land and housing issues is of utmost importance. In essence, this approach operates at the pinnacle of effectiveness and significance. (3) Land remediation management guidelines are being enforced in the Ban Mai Lanna area by the policies set forth by the National Land Policy Committee. Effective land management necessitates the enforcement of policies related to agricultural land and housing through the establishment of committees or a joint service center to address land management issues promptly and efficiently. Stay updated on the current situation.

Keywords: Management Guidelines; Arable and Residential Land;
Principles of Sanghahavattu 4

บทนำ

ทรัพยากรดินและที่อยู่อาศัยถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในประเทศ เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน ที่ดินและที่อยู่อาศัยนับเป็นทรัพยากรที่มีจำกัด แต่การเข้าถึงและการจัดสรรการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่ดินมีความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการกระจาย การถือครองที่ดิน ก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดิน ทั้งในพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ซึ่งยังไม่ได้ถูกกระจายหรือจัดสรรให้แก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม อันมีสาเหตุหลักมาจากความไม่เสมอภาคในสิทธิและอำนาจการจัดการทรัพยากร นำไปสู่ความขัดแย้ง ก่อให้เกิดข้อพิพาทในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยหลายกรณีนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ที่มาจากการแย่งชิงทรัพยากร (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) ดังนั้นการจัดการที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้กับชุมชน ตามนโยบายรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มีเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและผู้ที่ยากจน โดยการจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ไม่มีที่ดินทำกิน (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ, 2566)

ฉะนั้นเพื่อสร้างโอกาสให้ผู้ไร้ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในชนบท ได้มีที่อยู่อาศัยและมีที่ดินทำกินที่มั่นคง รวมทั้งเพิ่มโอกาสให้ได้รับหลักประกันด้านความมั่นคงในชีวิต เกิดการพัฒนาต่าง ๆ ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยที่องค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการร่วมกันซึ่งเมื่อดำเนินการได้ไปช่วงหนึ่งพบว่าปัญหาที่ดินเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในการดำเนินการของขบวนการองค์กรชุมชน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัยชนบท ที่เปิดพื้นที่ให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีบทบาทสำคัญในการจัดการแก้ไขปัญหาของตนเอง เพื่อเสนอเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาต่อคณะกรรมการระดับอำเภอหรือจังหวัด นำไปสู่การปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดสิทธิในที่ดินและที่อยู่อาศัยโดยกลุ่ม/ชุมชนแทน การจัดการแบบปัจเจก ทำให้คนจนสามารถเข้าถึงได้และเป็นการยึดโยงให้ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยยังคงเป็นของชุมชนและเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2565)

ปัญหาของขบวนการองค์กรชุมชนหลายพื้นที่อยู่ในขั้นการจัดทำข้อมูล เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหา แต่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ เนื่องจากติดปัญหาหลักการแก้ไข ปัญหาของภาครัฐที่มีการบริหารจัดการที่รวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้ ลุล่วงได้ และในปี พ.ศ. 2552 ขบวนการองค์กรชุมชนได้ร่วมกันผลักดันแนวทางการจัดที่ดินที่อยู่ อาศัย โดยชุมชนท้องถิ่นซึ่งได้เสนอต่อรัฐบาล รวมทั้งได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่จะร่วมกันดำเนินการต่อเรื่องนี้ โดยได้เสนอแนวทางดังกล่าวต่อคณะกรรมการ

เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ เพื่อเสนอคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ได้มีมติเรื่องการดำเนินการจัดการที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินโดยขบวนการองค์กรชุมชนและท้องถิ่น เป็นนโยบายที่สำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลที่เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรที่ดินของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พี่น้องประชาชน โดยมีมติคณะรัฐมนตรีได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินเพื่อการพิจารณาอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คทช. กำหนด ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานและอธิบดีกรมที่ดินเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ตรวจสอบและจัดทำข้อมูลผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งจัดทำแผนและคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์และการคัดเลือกบุคคลให้เข้าอยู่อาศัยทำกินในที่ดินของรัฐ ซึ่งชุมชนรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าสมบูรณ์ให้จัดการในรูปแบบของโครงการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชน และพัฒนารูปแบบการจัดการที่ดินในลักษณะโฉนดชุมชน กองทุนที่ดิน ให้ความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินโดยใช้พื้นที่ตำบลหรือเมืองเป็นตัวตั้งในการแก้ไขปัญหา ซึ่งองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการให้เกิดระบบข้อมูลแผนที่ การวางแผนการใช้ที่ดินและทรัพยากรเชื่อมโยงกับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ตลอดจนการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อรองรับ รวมถึงสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการร่วมแก้ไขปัญหาที่ดินระดับจังหวัด การเชื่อมโยงขบวนการแก้ไขปัญหาที่ดินระดับประเทศ ตลอดจนการจัดการความรู้ การขยายการเรียนรู้ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินโดยชุมชนท้องถิ่น และสนับสนุนการพัฒนาสร้างพื้นที่ที่เป็นรูปธรรมในการแก้ปัญหาและการจัดการที่ดินในพื้นที่ระดับตำบลในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนผังตำบลการพัฒนาที่อยู่อาศัย การปรับวิธีการผลิต การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การจัดการน้ำ กองทุนที่ดินที่อยู่อาศัย ฯลฯ มีทั้งพื้นที่ที่เกิดผลเป็นรูปธรรมหรือพื้นที่ปฏิบัติการเข้มข้น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการจัดทำข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ดินมาแล้วบางส่วน แต่จะต้องวางแผนการจัดทำข้อมูล แผนที่ให้ครอบคลุมทั้งตำบลทั้งในส่วนของผู้เดือดร้อนที่ดิน ที่อยู่อาศัยทั้งหมด ข้อมูลแผนที่ที่ดินประเภทต่าง ๆ (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2563) ดังในพื้นที่บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมและอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจอมทองด้วยภาครัฐได้จัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับชาวบ้านในปี พ.ศ. 2527 ประกอบอาชีพได้แก่ปลูกกล้วย ฝรั่ง กล้วยลิสง เป็นต้น ซึ่งชาวบ้านประสบมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องขายที่ดินทำกินให้กับนายทุนหรือจำนองให้กับธนาคารและไม่สามารถผ่อนที่ดินกับธนาคารได้ ทำให้บ้านและที่ดินหลายครอบครัวเริ่มถูกธนาคารยึดและขับไล่ออกจากพื้นที่ ฉะนั้นปัจจุบันภาครัฐเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาจึงได้จัดโครงการนโยบายที่ดินแห่งชาติ คทช. ให้กับบ้านใหม่ล้านนาขึ้น

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยกรณีศึกษา: บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาถึงการผลักดันนโยบายการจัดการที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการตื่นตัวและร่วมกับชุมชนในการจัดทำข้อมูลแผนที่ของที่ดินทั้งตำบล รวมทั้งองค์กรชุมชนได้มีการพัฒนาและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยชนบท ที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางและตัวอย่างการแก้ไขปัญหาดินทำกินของพื้นที่ต่าง ๆ ได้เกิดการวางแผนทั้งตำบล และเกิดรูปแบบการแก้ไขปัญหาดินทำกินที่หลากหลาย รวมถึงเกิดกองทุนที่ดินที่อยู่อาศัยสามารถเชื่อมประสานท้องถิ่น ท้องที่มาทำงานร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการที่ดินทรัพยากร และพื้นที่ขยายผลพื้นที่พัฒนา เป็นพื้นที่ที่เน้นการจัดการกลไกการทำงานร่วม การจัดทำข้อมูลผู้เดือดร้อน ข้อมูลแผนที่ที่ดิน แผนการแก้ไขปัญหาดินทำกินที่อยู่อาศัย การประสานเชื่อมโยงกับท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยบ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการแก้ไขที่ดินที่มีการผลักดันตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ สู่ประชาชนในพื้นที่บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นประชาชนในบ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเทียบสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling) ตามขั้นตอน 1) การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์โร ยามาเน่ (ศิริพงศ์ พงษ์พิพันธ์, 2553) 2) หาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนตามสัดส่วนในแต่ละหมู่บ้านด้วยการเปรียบเทียบ โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อมีลักษณะ

กระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย กรณีศึกษา: บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่าน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 13 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2541) โดยการกำหนดคุณสมบัติ ประกอบด้วย 1) ผู้ดำรงตำแหน่งขององค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปา 2) ข้าราชการประจำ 3) กรมป่าไม้ 4) ตัวแทนหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง 5) เจ้าของที่ดิน 6) เจ้าของกิจการไฟฟ้า 7) เจ้าของกิจการประปา 8) ผู้นำชุมชน 9) ตัวแทนกลุ่มราษฎร 10) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการและมีขั้นตอนดังนี้ 1) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ 2) กำหนดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ 4) นำข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลในลักษณะการบรรยายความด้วยการใช้วิธีการสรุปความหรือสังเคราะห์ข้อความที่เป็นข้อมูลเพื่อตอบประเด็นปัญหาการวิจัย สรุปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยกรณีศึกษา: บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, $S.D.=0.52$) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า

1. ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ยั่งยืน 2. ด้านการใช้ที่ดิน คทช. ตามนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม 3. ด้านการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาส 4. ด้านการบริหารจัดการที่ดินเพื่อให้มีเอกภาพในการบริหารจัดการที่ดินที่อาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ยั่งยืน	4.54	0.44	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ที่ดิน คทช. ตามนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม	4.50	0.58	มาก
3. ด้านการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาส	4.42	0.59	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการที่ดินเพื่อให้มีเอกภาพในการบริหารจัดการที่ดินที่อาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	4.54	0.54	มากที่สุด
รวม	4.50	0.52	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยบ้านใหม่ล้านนา ตำบลข่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1. ทาน คือ การแบ่งปัน การเสียสละ 2. ปิยวาจา คือ การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะจริงใจ ไม่หยابคายและเป็นประโยชน์ 3. อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4. สมานัตตา คือ การกระทำอย่างสม่ำเสมอ รู้ตำแหน่งหน้าที่และปฏิบัติอย่างเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.42) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายชื่อตามตารางที่ 2 ดังนี้

ระดับการประยุกต์ใช้หลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทาน คือ การแบ่งปัน การเสียสละ	4.54	0.48	มากที่สุด
2. ปิยวาจา คือ การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะจริงใจ ไม่หยابคายและเป็นประโยชน์	4.61	0.47	มากที่สุด
3. อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	4.56	0.45	มากที่สุด

ระดับการประยุกต์ใช้หลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. สมานัตตา คือ การกระทำอย่างสม่ำเสมอ รู้ตำแหน่ง หน้าที่และปฏิบัติอย่างเหมาะสม	4.56	0.45	มากที่สุด
รวม	4.57	0.42	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ระดับการประยุกต์ใช้หลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการจัดการแก้ไขที่ดินที่มีการผลักดันตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ สู่ประชาชนในพื้นที่บ้านใหม่ล้านนา แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1) ด้านผลสำเร็จการบริหารจัดการที่ดินตามนโยบายของรัฐบาล

ประเด็นที่ 1 ผลสำเร็จของการบริหารจัดการที่ดินของรัฐต่อการส่งเสริมที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของไทย พบว่า การบริหารจัดการที่ดินของรัฐต่อการส่งเสริมที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของไทยให้เป็นผลสำเร็จคือการบริหารจัดการที่ดินของรัฐต้องมีการดำเนินนโยบายด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในรูปแบบของคณะกรรมการหรือการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการที่ดินเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าสามารถแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ อีกทั้งองค์ประกอบที่มีผลต่อการส่งเสริมแนวทางการจัดการที่ดินของรัฐคือการทำงานในลักษณะการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กรมที่ดิน กรมป่าไม้ การปกครองท้องถิ่น ท้องที่

ประเด็นที่ 2 การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตาต่อการส่งเสริมนโยบายการจัดการที่ดินและที่อยู่อาศัย พบว่า การใช้หลักทางพุทธศาสนาแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินและที่อยู่อาศัย ซึ่งพุทธศาสนามีคำสอนให้มีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันช่วยเหลือกัน รักสามัคคี ย่อมจะเป็นการดีอยู่แล้ว และการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาสิ่งที่สำคัญคือการพูดคุยผ่านเวทีต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการดำเนินการตามบริบทของพื้นที่และลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น โดยในเรื่องของหลักสังคหวัตถุ 4 ได้นำไปปฏิบัติและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมลดผลกระทบ

ประเด็นที่ 3 การบริหารจัดการภาครัฐได้มีการส่งเสริมแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย พบว่า การบริหารจัดการภาครัฐการส่งเสริมแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยซึ่งการกำหนดนโยบายมีผลต่อการส่งเสริมแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยเพราะหากมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนย่อมส่งผลต่อการดำเนินโครงการหรือการแก้ไขปัญหาได้ดี และการวางแผนนโยบายที่ดีจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จเนื่องจากกำหนดนโยบายที่ดีจะส่งผลต่อการจัดการและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทุกเรื่องรวมถึงเรื่องการจัดการปัญหาที่ดินทำกิน

ประเด็นที่ 4 รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการของรัฐที่มีผลต่อแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการของรัฐที่มีผลต่อแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย การบริหารจัดการของรัฐที่มีผลต่อ

แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยจะเกิดความสำเร็จได้หากรัฐมีการบริหารจัดการที่ดีมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนโดยมีองค์ประกอบด้านกฎหมายและมาตรฐานการบริหาร

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัย และการนำหลักหลักการหมวด 4 มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัย และการนำหลักหลักการหมวด 4 มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัย ซึ่งการบริหารจัดการของรัฐที่มีผลต่อแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัย หากรัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตั้งใจหรือคิดจะแก้ไขปัญหาย่างแท้จริงก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยได้ และแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยซึ่งจะต้องใช้หลักธรรมคือ ทาน: การให้ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่เสียสละ ช่วยเหลือ แบ่งปัน ให้ ความรู้และคำแนะนำ ปัญหา อุปสรรค ทั้งนี้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกเรื่อง และจะเห็นได้ว่าปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยก็เป็นเรื่องทีละเล็กละน้อยกระทบกับหลายภาคส่วนและใช้เวลาในการแก้ไขปัญหายาวนาน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมปิยวาจา คือพูดอย่างรักกัน วาจา สุภาพ ไพเราะอ่อนหวานน่าฟัง และการใช้หลักธรรมอัตถจริยา: การทำประโยชน์ชวนช่วย ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาด้วยแรงกาย และหลักสมานัตตา: ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม ต้องใช้หลักธรรมและหลักกฎหมายรวมถึงหลักการบริหารจัดการที่ดีเข้าไปส่วนในการแก้ไขปัญหาดินทำกิน ดังนั้นแนวทางการจัดการแก้ไขที่ดินที่มีการผลักดันตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติสู่ประชาชนในพื้นที่บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ต้องมีการบริหารจัดการที่ดินของรัฐต้องมีการดำเนินนโยบายด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในรูปแบบของคณะกรรมการหรือการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการที่ดินเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าสามารถแก้ไขปัญหาดินทำกินให้ทันต่อสถานการณ์ อีกทั้งองค์ประกอบที่มีผลต่อการส่งเสริมแนวทางการจัดการที่ดินของรัฐคือการทำงานในลักษณะการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยซึ่งจะต้องใช้หลักธรรมในการปฏิบัติให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัย กรณีศึกษาบ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลประกอบด้วย

1. กระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย พบว่ากระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ยั่งยืน การกำหนดแนวเขตที่ดินในเขตป่าระหว่างพื้นที่ทำกินพื้นที่อยู่อาศัยพื้นที่ป่าอุทยาน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างพื้นที่ทำกินพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ป่าอุทยาน การมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

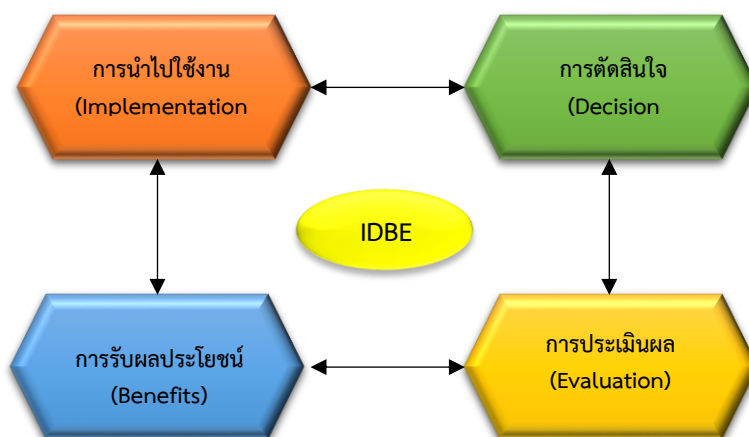
ในการกำหนดแนวเขตที่ คทช. ตามนโยบายระหว่างพื้นที่ทำกินพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่เขตป่าอุทยาน การติดตาม/ตรวจสอบ และประเมินผลหลังจากการกำหนดแนวเขตที่ดินในเขตประหว่งพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัยการใช้ที่ดิน คทช. ตามนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการที่ดิน คทช. และที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ การลงพื้นที่สำรวจเพื่อจัดหาที่ดินให้กับคนที่ไม่มืที่ทำกิน การให้ประชาชนมีโอกาสได้เสนอแนะแนวทางให้กับหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการจัดสรรที่ดินให้กับประชาชนที่ไม่มืที่ทำกินและเป็นกรรมการติดตามตรวจสอบและประเมินผลกับหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่ไม่มืที่ทำกิน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดรณศักดิ์ ตติยะลาภะ และเจด็จ คชฤทธิ์ (2560) การศึกษาเรื่อง การจัดการที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน: กรณีศึกษา ตำบลพิซอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัดการที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินนั้น ชุมชนอาศัยการทำงานแบบรวมกลุ่ม มีแกนนำและคณะกรรมการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม สอดประสานกับนโยบายภาครัฐ เปิดรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอน เริ่มจากร่วมกันก่อตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน แล้วขับเคลื่อนผ่านการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน ผลักดันโครงการที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน จนสามารถจัดตั้งกองทุนที่ดิน และการรวบรวมสมาชิกจดทะเบียนเป็นสหกรณ์เคหสถาน จำกัด เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างยั่งยืนจากความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

2. ระดับการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่น ประกอบด้วย 1.ทาน คือ การแบ่งปัน การเสียสละ ในข้อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินอยู่อาศัยในพื้นที่บ้านใหม่ล้านนาอย่างเต็มใจ ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่ดินสาธารณประโยชน์ด้วยความเต็มใจ 2.ปิยวาจา คือ การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะ จริงใจ ไม่หยาบคายและเป็นประโยชน์ 3.อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ในข้อผู้นำในหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีความขัดแย้งและให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างดี ด้วยหลักเหตุผลที่คือประชาชนมีความรักและสามัคคีกันและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข 4.สมานัตตา คือ การกระทำอย่างสม่ำเสมอ รู้ตำแหน่งหน้าที่และปฏิบัติอย่างเหมาะสมและร่วมเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมต่อชุมชน ทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจปัญหาด้วยความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ และชุมชนได้เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เสนอความคิดเห็นอย่างเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชวลัญญ์ ปาลัยวีร์ และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานitäรวจภูธรข้างเผือก อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความน่าเชื่อถือ 2) ด้านความมั่นใจ 3) ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ 4) ด้านความเห็นอกเห็นใจ 5) ด้านการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานของนัยนา ศรีโมครา และคณะ (2566)

ศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าระดับการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลหนองผึ้งได้บูรณาการหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 พบว่าภาพรวมค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมาก และการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้บริการอย่างเสมอภาค 2) การให้บริการอย่างทันต่อเวลา 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอลิศรา ชัยสงค์ และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของคลินิกตาแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลราชนครเชียงใหม่ พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของคลินิกตาแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลราชนครเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการให้บริการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้บริการอย่างเสมอภาค 2) การให้บริการอย่างทันต่อเวลา 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งหลักสังคหวัตถุธรรมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการประชาชนในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงมาก จึงยอมรับสมมติฐาน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย กรณีศึกษา: บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพ

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย กรณีศึกษา: บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น DIBE MODEL สรุปได้ดังนี้

I = Implementation การนำไปใช้งาน คือการบริหารจัดการที่ดินของรัฐต้องมีการดำเนินนโยบายด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในรูปแบบของคณะกรรมการหรือการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการที่ดินเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าสามารถแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ อีกทั้งองค์ประกอบที่มีผลต่อการส่งเสริมแนวทางการจัดการที่ดินของรัฐคือการทำงานในลักษณะการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้คติธรรม ข้อ 1. ทาน การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน เป็นต้น

D = Decision Making การตัดสินใจ คือเกิดกลไกการพัฒนาโดยมีองค์กรประกอบจากหลายฝ่ายร่วมพิจารณา กลุ่มเป้าหมาย วางแผน และคิดวิธีการ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการทำงานของชุมชน ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ในแนวราบเชื่อมโยงกับหน่วยงานและประเด็นงานต่าง ๆ ในพื้นที่เกี่ยวข้องเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมและการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายจะช่วยให้การดำเนินการมีผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยใช้คติธรรม ข้อ 2. ปิยวาจา คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ

B = Benefits การรับผลประโยชน์ คือการส่งเสริมแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยหากมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนย่อมส่งผลต่อการดำเนินโครงการหรือการแก้ไขปัญหาที่ดี และการวางแผนนโยบายที่ดีจะส่งผลต่อความสำเร็จเนื่องจากนโยบายจะส่งผลต่อการจัดการและส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทุกเรื่องรวมถึงเรื่องการจัดการปัญหาที่ดินทำกิน โดยใช้คติธรรม ข้อ 3. อัตถจริยา คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

E = Evaluation การประเมินผล คือแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนโดยมีองค์ประกอบด้านกฎหมายและมาตรฐานการบริหารจัดการ แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของรัฐที่จะประสบความสำเร็จเพื่อสร้างบรรทัดฐานในการบริหารจัดการในเรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย หากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ระเบียบ กฎหมายที่มีอยู่ในการแก้ไขก็จะเกิดความสำเร็จ และการมีส่วนร่วมในการผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ การสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับชาวบ้านในพื้นที่ โดยใช้คติธรรม ข้อ 4. สมานัตตา คือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอ และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะบุคคล

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย กรณีศึกษา: บ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กระบวนการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนบ้านใหม่ล้านนา ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความสัมพันธ์ของการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไข ปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุและ วุฒิการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันกับหลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่ อยู่อาศัยในหมู่บ้านใหม่ล้านนา ส่วนสถานะภาพและรายได้ มีสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับความสัมพันธ์ของ หลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยบ้านใหม่ล้านนา และอาชีพมี สัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับความสัมพันธ์ของหลักหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและ ที่อยู่อาศัยบ้านใหม่ล้านนา สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการแก้ไขที่ดินที่มีการผลักดันตาม นโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติสู่ประชาชนในพื้นที่นั้น ต้องมีการบริหารจัดการที่ดิน ของรัฐต้องมีการดำเนินนโยบายด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในรูปแบบของคณะกรรมการหรือ การจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการที่ดินเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าสามารถแก้ไข ปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ อีกทั้งองค์ประกอบที่มีผลต่อการส่งเสริมแนวทางการจัดการที่ดินของรัฐคือ การทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจาก ผลการวิจัยทั้งมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการ วิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ในบางพื้นที่ที่มีความ ซับซ้อน หรือมีบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างออกไปในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการของรัฐ อาจจะต้องมี การกำหนดพื้นที่เป็นพื้นที่เฉพาะ หรือกำหนดกระบวนการรูปแบบพิเศษ เพื่อการแก้ไขปัญหานั้นกรณี

1.2 แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย อาจจะต้องมีการรับฟัง ปัญหาจากความต้องการในระดับล่าง เพื่อกำหนดแนวนโยบายภาครัฐในพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เฉพาะ หรือนโยบายภาครัฐที่มีกระบวนการรูปแบบพิเศษ เพื่อการแก้ไขปัญหานั้นกรณี

1.3 ในการปฏิบัติงาน หากไม่มีความเสียสละ ขาดการแบ่งปันความรู้ ไม่มีความเข้าใจ เข้าใจในปัญหาของประชาชน จะไม่สามารถดำเนินงานแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่ อยู่อาศัยได้

2. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 หลักธรรม ทาน ในการปฏิบัติงาน หากไม่มีความเสียสละ ขาดการแบ่งปันความรู้ ไม่มีความเข้าใจในปัญหาของประชาชน จะไม่สามารถดำเนินงานแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหา ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยได้ ควรมีการอบรมจะช่วยยกระดับจิตใจและส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานในแง่ ของการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละได้

2.2 การหลักธรรม ปิยวาจา ในการปฏิบัติงาน หากขาดความเข้าใจในการสื่อสาร ภาษาหรือการสื่อที่ไม่มีความยุติธรรม มีการยุยงส่งเสริมให้เกิดความขัดแย้ง จะไม่สามารถดำเนินงาน แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยได้ ควรส่งเสริมการทำงานในการ ประชาสัมพันธ์การจัดการที่ดินและที่อยู่อาศัย อย่างมีประสิทธิภาพได้

2.3 หลักธรรม อรรถจริยา ในการปฏิบัติงาน หากขาดความเอาใจใส่ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จะไม่สามารถดำเนินงานแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้ประสบความสำเร็จได้ ควรส่งเสริมการทำงานส่งเสริมงานในรูปแบบจิตอาสา มีเจตนารมณ์ มีจิตใจส่งเสริมงานสาธารณะต่าง ๆ ในการพัฒนาการจัดการที่ดินและที่อยู่อาศัย

2.4 หลักธรรม สมานัตตา ในการปฏิบัติงาน หากขาดความเป็นธรรมภายใต้กรอบของกฎหมาย ความเสมอภาค จะไม่สามารถดำเนินงานแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้ประสบความสำเร็จได้ ควรส่งเสริมนโยบายการจัดการที่ดินและที่อยู่อาศัยในแง่ของการปฏิบัติงานอย่างมีความยุติธรรม มีการกระจายการถือครองอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในพื้นที่

3.2 ควรมีการศึกษานำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เพื่อการบูรณาการระหว่างรัฐประศาสนศาสตร์กับพระพุทธศาสนา

3.3 ควรมีการนำผลวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ต่อนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปา เพื่อเป็นแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้งในมิติภาครัฐ เอกชนและภาคประชาสังคม

เอกสารอ้างอิง

- ชวลัญญ์ ปาลีศรีวิ, อภิรมย์ สีตาคำ และประเสริฐ ปอนถิ่น. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจภูธรช้างเผือก อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 4(2), 50-64.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดรณศักดิ์ ตติยะลาภะ และเจด็จ คชฤทธิ์. (2560). การจัดการที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน: กรณีศึกษา ตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(2), 299-311.
- นัยนา ศรีโมครา, นพดณ ปัญญาวิรัตน์ และอภิรมย์ สีตาคำ. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 4(1), 40-54.
- ศิริพงศ์ พลฤทธิพันธุ์. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อาชนพริ้นติ้ง.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2563). คู่มือการดำเนินโครงการบ้านพอเพียงชนบท และการแก้ไข ปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยโดยชุมชนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน.

- _____. (2565). การจัดการที่ดินแนวใหม่: การสนับสนุนการจัดการที่ดินโดยชุมชนท้องถิ่นเต็มพื้นที่ตำบล. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://ref.codi.or.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ. (2566). คู่มือการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.). สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.mnre.go.th/phitsanulok/th/about/content/2661>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ. (2562). การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/1v1PtGDQHqvDBXuQbSfbXh4YBQ1mlQza3/view>
- อลิศรา ชัยสงค์, นพดณ ปัญญาวิรัตน์ และประเสริฐ ปอนถิ่น. (2566). คุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจวัตธรรมของคลินิกตาแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลราชนครเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 4(2), 44-58.